

FIGYELŐ SZOLGÁLAT

ISMERTETÉSEK

002:32/437.6/

Štátny program informačnej politiky pre vedecký a technický rozvoj Slovenskej socialistickej republiky.

Informácia pre tlačovú poradu 9. 2. 1970.

/A Szlovák Szocialista Köztársaság tudományos és műszaki fejlődést szolgáló információs politikájának állami programja.
Információ az 1970. febr. 9-i sajtótájékoztatóra.

Soksz. 8 p.

A szlovák Ústredie vedeckých, technických a ekonomických informácií /Tudományos, Műszaki és Gazdasági Tájékoztatási Központ/ 1970. február 9-én sajtótájékoztatót tartott a Szlovák Szocialista Köztársaság információs politikájának a kormány által már megvitatott és elfogadott tervéről. A következőket hozta a sajtó tudomására:

A szakmai információk kommunikációjával és hasznosításával kapcsolatos probléma a tudományos-műszaki forradalom egyik társadalmi következménye. Ma minden korszerű államnak fokozottabban kell vállalnia a szakmai tájékoztatási tevékenység irányítását, erőteljesen törekednie kell az integrált nemzeti információs rendszer kiépítésére, a nemzetközi együttműködés e tekintetben való elmélyítésére, az információs tevékenységnek a felhasználók igényei szerint történő szervezésére, a korszerű technikának /gépesítés és automatizálás/ az információs tevékenységen belüli hasznosítására és az informatika kutatására.

Az adatok azt mutatják, hogy Csehszlovákia - ezen belül különösen Szlovákia - elmaradt a kutatás és az információs tevékenység kifejlesztése terén. Míg az egész állam ipari termelése a világ ipari termelésének kb. 2-2,5%-át teszi ki, addig a tudományos-fejlesztési bázisán foglalkoztatottak csak 1%-át adják a világon lévő ilyen foglalkozásuaknak. Az ország tudományos-műszaki bázisán foglalkoztatottnak mindössze 3%-a végez tájékoztatási munkát, Szlovákiában meg csak 2,7%-a /összesen 950 fő/. Ezzel szemben a tudományos-fejlesztési bázis összes dolgozójából a Szovjetunióban 5,2%, az USA-ban /szövetségi szint/ 6,7%, az NSZK-ban 5,1%, Angliában 5,2% dolgozik a tájékoztatás területén. A csehszlovák tudományos-fejlesztési bázis

20%-a, az információk munkatársak 17%-a, az ágazati központok 13%-a jut Szlovákiára.

1969 folyamán cseh és szlovák vonalon egyaránt több intézkedés történt az információk tevékenység irányításának biztosítására, illetve továbbfejlesztésére. A Szlovák Szocialista Köztársaság létrehozta a már említett Tudományos, Műszaki és Gazdasági Tájékoztatási Központot. Szövetségi szinten az információk tevékenység fejlesztési koncepcióinak, az állam információk politikájának kialakításáért, az információk kutatómunka irányításáért, a dotációk elosztásáért, az információ fokozatos integrálásáért /az akadémiai, felsőoktatási információk hálózatok bekapcsolódása/ a Federálny výbor pre technický a investičný rozvoj /Műszaki és Beruházási Fejlesztési Szövetségi Bizottság/, illetve a mellette nemrég megalakított 12 főből álló Federálna rada pre vedecké, technické a ekonomické informácie /Szövetségi Tudományos, Műszaki és Gazdasági Információk Tanács/ felel.

A jövőben az információk tevékenység az állami tudományos és műszaki fejlesztési terv szerves részévé válik.

A szlovákiai fejlesztés néhány adata, elképzelése:

1980-ig 3300 főre kívánják emelni a tájékoztatási munkatársak számát. Ez a tudományos-fejlesztési bázis munkatársai 5,2%-ának felel meg.

A négy pozsonyi központi könyvtár: Slovenská technická knižnica /Szlovák Műszaki Könyvtár/, Univerzitná knižnica /Egyetemi Könyvtár/, Ústredná ekonomická knižnica /Központi Közgazdasági Könyvtár/, Ústredná knižnica SAV /Szlovák Tudományos Akadémia Központi Könyvtára/ kooperációs kapcsolataként létrehozzák a Slovenské informačné centrumot /Szlovák Tájékoztatási Központ/. Ezáltal központi szinten egyesül a korszerű információk tevékenység a klasszikus tudományos könyvtárakkal. Ez a Központ 1970-ben - elsőként Csehszlovákiában - megkezdte közös, gépi uton előállított gyarapodási jegyzékének kiadását.

Ágazati tájékoztatási központokat építenek ki Szlovákia kulcsfontosságú iparágaiiban /erdészet, fa-, cellulóze- és papíripar, vízgazdálkodás, építészeti, közlekedési, néhány gép- és vegyipari ágazat, közgazdaságtudomány, elméleti természettudományok/. Ezek a központok az országos rendszer részeként az egész államot ellátják tárgykörükbe vágó információk szolgáltatásokkal.

Csehszlovákia - ezen belül Szlovákia - súlyosan elmaradt a könyvtárak és tájékoztatási központok építésében. Elkészültek a Szlovák Műszaki Könyvtár új épületének tervei, s előkészületben van a Központi Közgazdasági Könyvtár új épületének építése is.

Szlovákiában eddig alig indult meg az informatika kutatása. Kezdetben két témát szándékoznak részletesen feltárni /a Szlovák Szocialista Köztársaság információk rendszere az állam egységes információk rendszerével összhangban; automatizált információk rendszerek/.

A kutatásokat gátolta a számítógépek hiánya. Most az ENSZ közremű-

kódásával létesült Výskumné výpočtové stredisko /Kutatási Számítóközpont/ munkábaállása enyhített a gondokon.

Fel kell számolni a reprografiában és az információk rendszerek outputjainak a távközlő rendszerekhez való hozzákapcsolásában tapasztalható súlyos elmaradásokat.

A nemzetközi együttműködés elmélyítése tekintetében öröndetes fejlemény a moszkvai Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központ létrejötte. A szlovák szakemberek és intézmények ezáltal is megragadnak minden nemzetközi együttműködési lehetőséget /FID, intézmények kétoldali kapcsolatai stb./.

/Putala Tibor/

659.24/.25:338.984

WINDE, B.:

Die Rolle der Information über Wissenschaft und Technik
für die Planung und Leitung der Volkswirtschaft

/A tudományos és műszaki információ szerepe a népgazdaság tervezése és irányítása területén/
Informatik, 16.k. 1.sz. 1969. p.13-17.

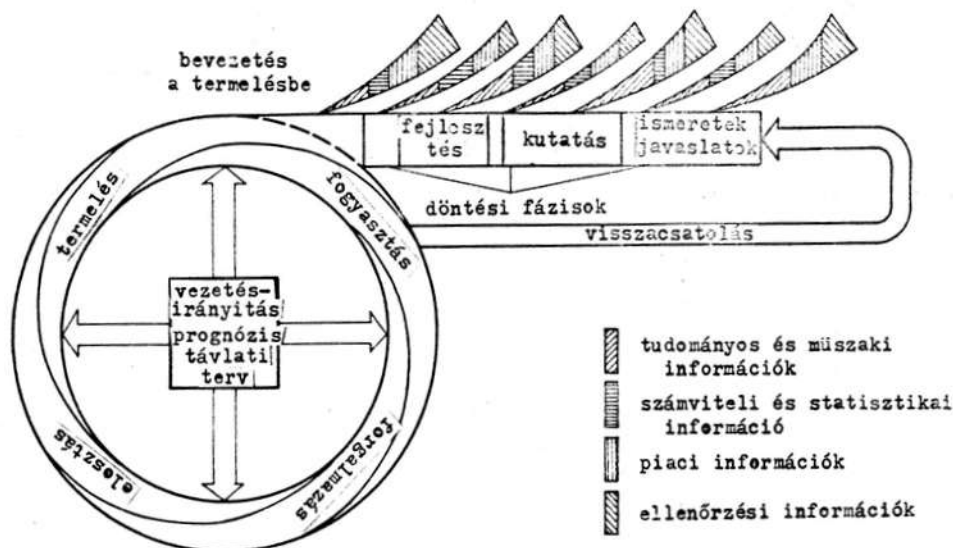
A szocialista országok kormányainak érdeklődése az ötvenes évektől kezdődően fordult a népgazdaság ujratermelési folyamatában egyre nagyobb szerepet betöltő tudományos-műszaki információk felé. Ez a jelenség egyébként a kapitalista országokban is lejátszódott; gondoljunk csak a Weinberg-jelentésre az USA-ban. Ennek oka, hogy a tudomány és annak alkalmazása a termelésben részévé vált a népgazdaság ujratermelési folyamatának, a tudomány közvetlen termelőerővé vált.

A népgazdaságot csak tudományosan lehet tervezni és irányítani. A népgazdaság tervszerű fejlesztésének fő irányító eszköze egyre fontosabb mértékben a távlati terv. A távlati terv nem a napi jelenségek vagy egyedi megoldások előrevetítése, hanem a tudomány és technika fő irányainak prognosztizálása.

A prognosztika fő feladata a tudomány és technika fő irányainak elemzése, értékelése s a gazdaságosság 10-20 évre történő előrebecslése. A prognózisok eredményei hosszabb időre meghatározzák a tudománypolitika, valamint a társadalmi feladatok célkitűzéseinek irányelveit. A távlati terv a feladatokat rövid és középtávú tervekre bontja: e tervek realizálják a tudománypolitikai és gazdaságpolitikai döntéseket.

A népgazdasági ujratermelési folyamat tervezése és vezetése a népgazdaság információk rendszerének munkáját igényli. A népgazdaság információk rendszere tulajdonképpen a népgazdaság ujratermelési folyamatának összes fázisában, illetve minden vezetési szinten szükséges információk gyűjtése, feldolgozása és közreadása /l. ábra/.

A népgazdasági folyamatok tervszerű kialakításához szükséges információk rendszer részei /= részrendszerei/ a számviteli és statisztika

1. ábra

Az újratermelési folyamat
tervezési és vezetési információi

तिकai információk, a tervezési információk, a szociológiai, politikai stb. információk rendszerei. A tudományos és műszaki forradalom periódusában azonban a tudományos-műszaki információk jelentősége relatív és abszolút értelemben is növekszik. A különböző információk megfelelő alkalmazása a tervező- és irányítómunka tudományos szerveinek lényeges feltétele.

A tervező és irányító szakembereknek az előrejelzéshez, illetve a távlati tervek elkészítéséhez, döntéselőkészítéshez tudományos-műszaki információkra van szükségük. Szükséges, hogy ezek az információk

tartalmazzák az alap- és alkalmazott kutatás lényeges eredményeit, különös tekintettel a tudományos és műszaki fejlődésre;

közzéadják a fontosabb termékek paramétereit, a technológiai eljárásokat és nyersanyagokat;

mutassák be a kérdéses ágazat fejlődési tendenciáit az iparilag fejlett országokban, kiemelve azokat a tényezőket, amelyek a fejlődést irányítóan befolyásolják, illetve módosítják;

érintsék a gazdaság- és kereskedelempolitikai kérdéseket, költség- és ártényezőket és -tendenciákat, a nemzetközi munkamegosztás és kooperáció fejlettségét, vonatkoztatva az érintett terület problémáira és feladataira.

Ezeket az információkat még a szocialista szervezéstudomány újabb ismereteivel, tudományos technikai alkalmazásaival szükséges kiegészíteni.

A tervezés és irányítás részére adott információk abban különböznek a kutatók információitól, hogy azok szorosan kapcsolódnak a gazdaságosság kérdéseire is, s nemcsak azt kérdezik, hogy másutt mit csináltak, hanem, hogy másutt mit szándékoznak tenni.

Az információk megjelenési formája is más a vezetés és irányítás számára. A primer információk források tulajdonképpen ugyanazok, mint a kutatás, oktatás stb. számára, de a feldolgozási mód lényegesen eltér.

Megjelenik pl. egy publikáció referátuma az uránhasadás kérdéséről. A tudóst a probléma, felfedezés tudományos vonatkozásai érdeklik. Az irányító szakemberek számára azonban a tudományos-műszaki forradalom feltételei között ennek a természettudományos információnak a gazdasági jelentősége, annak helyes értékelése a döntő; azaz a felfedezés hatását hogyan lehet a tudományos-műszaki fejlődés fő iránya szempontjából prognosztizálni.

A tervezés és irányítás számára különösen a tömör és értékelt információk szükségesek, amelyek a megítélendő kérdés teljes problematikáját tartalmazzák.

Míg a tudósok, mérnökök információs igényeinek kielégítésére sokféle információs eszköz, kiadvány született, a vezetők részére csak néhány.

A "gyorsinformáció" referátum formában tájékoztat. Ha grafikai ábrával kapcsolják össze, megkönnyíti a vezető számára az áttekintést. E forma előnye a gyorsaság, az "időtényező" rövidsége.

Ha nem a gyorsaság az elsődleges tényező, hanem az információk megbízhatósága, valóság-tartalma és komplexitása, akkor a tájékoztatási szakembereknek együttműködve más szakemberekkel a különböző forrásokban található információkat össze kell hasonlítani, értékelni és úgy feldolgozni.

Egy találmány első információinak közreadása relatív nagy idő-előnyhöz juttathatja a vezetőket. Az információk "hasznossága" azonban még nem éri el a maximumot, mert az első információk általában pontatlanok és nem teljesek. A kérdéshez később érkező prospektusok, cikkek, szabadalmak stb. az információt pontosabbá teszik. Bár az időelőny csökken, mégis az ily módon összegyűjtött anyag relatív gyors információt biztosít.

Az információs források tradicionális feldolgozási módszere a tudomány, technika és gazdaság fejlődési tempójához képest lassú.

Erősebb mértékben kell a világ hírügynökségeinek, a sajtó, rádió, televízió és film hírszolgálatának információira felfigyelni és azokat értékelni. Ezek is "jelzések", utalások, amelyekre a szakembereknek fel kell figyelniük. E tájékoztatási igény máris kialakította a tudományos-műszaki figyelőlapok /Überblickszeitschriften/ típusait.

A tervezés és irányítás számára szükséges információk terén még sok kérdést kell megoldani. Maguk a vezetők sem fogalmazzák meg pontosan, hogy feladataikhoz milyen típusú információkat és milyen feloldozásban kívánnak meg. Ezért aktív információs propagandamunkát is kell végezni, hogy a felhasználók /vezetők/ megtanuljanak az információval dolgozni, s e munkájuk közben szerzett tapasztalataikat, igényeiket közvetítsék a tájékoztatási szakembereknek.

A tudományos-műszaki információs rendszernek a népgazdaság tervezési és irányítási modelljével úgy kell összhangba kerülnie, hogy közben kettős feladatát betölthesse: a tudomány és a technika területét, ugyanúgy mint a tervezés és irányítás területét, információkkal lássa el.

/Szepesváry Tamás/